

Nr 274.

Av fru **Möller** och fru **Boman**, *angående anslag till premier till uppfinnare av tekniska hjälpmedel på hemhushållningens område.*

Det husliga arbetet intar kvantitativt sett en central ställning i svenskt arbetsliv. I sådant arbete torde icke blott flera personer absolut sett vara sysselsatta än inom någon av näringslivets huvudsektorer utan även den genomsnittliga arbetstiden torde vara längre än på något annat arbetsområde.

Detta arbete utföres emellertid under tekniska betingelser, som, om man gör en jämförelse med den tekniska och industriella utvecklingen i allmänhet, icke gjort några i egentlig mening revolutionerande framsteg efter det industriella genombrottet. Den mekanisering, som kännetecknat utvecklingen på alla andra arbetsområden, har hittills på det stora hela taget gått vid sidan av hushållsarbetet. Medan den fortlöpande mekaniseringen och rationaliseringen inom näringslivet i allmänhet skapat betingelser för en väsentlig minskning av arbetstiden, ha de föråldrade arbetsmetoderna inom hemarbetet konserverat en arbetsordning, som praktiskt taget inte ger någon personlig fritid åt de hemarbetande kvinnorna — att situationen är ännu värre för dem, som ha både hem och förvärvsarbete att sköta, säger sig självt. Genom bristen på hemhjälp och den fritidslagstiftning som genomförts för den i hemmen anställda arbetskraften ha vådorna av den tekniska efterblivenheten i hemarbetet helt kommit att falla på husmödrarna. De små möjligheter, som tidigare funnits till personlig utveckling och odlande av egna intressen, ha härigenom blivit alltmera trängda. Dessa förhållanden, satta i kontrast mot övriga arbetande gruppers successiva frigörelse, ha otvivelaktigt bidragit till den hemarbetets kris som blir alltmera påtaglig.

Detta problem har dels en ekonomisk, dels en teknisk sida. De möjligheter, som f. n. stå till buds för en mekanisering av arbetsmomenten i hemmen, äro i allmänhet så kostnadskrävande, att de blott med svårighet kunna tas i anspråk av den breda massan av husmödrarna. Man får härvidlag dock icke helt bortse ifrån att angelägenheten av dessa utgifter genom en konventionell syn underskattas. Det torde ankomma på kvinnornas organisationer att genom ännu mer upplysning bryta denna inställning och vid en stigande levnadsstandard säkra en skälig andel för höjandet av hushållsarbetets tekniska effektivitet.

Vad den rent tekniska sidan av saken angår, har först på de allra senaste åren en planmässig forskning rörande hemarbetets fysiska och tekniska betingelser igångsatts i vårt land genom inrättandet av Hemmens forskningsinstitut. Denna forskning torde komma att bli av stor betydelse för en successiv förbättring av hushållens tekniska hjälpmedel. Samtidigt bedrivs inom de företag, som tillverka hushållsmaskiner och hushållsredskap, ett intensivt arbete på att förbättra konstruktionerna och förbilliga tillverkningskostnaderna, i stor utsträckning i intim kontakt med de allmänna resultat, som nås inom Hemmens forskningsinstitut.

Härjämte bedrivs emellertid av enskilda personer, mycket ofta utan teknisk specialutbildning, i smått ett gagnande arbete i fråga om uppfinningar och förbättringar på detta område. Mången betydande uppfinnare har ofta funnit inkörsporren till sin verksamhet i sysslandet med de enkla och närliggande tekniska problem, som hemarbetet erbjuder. Det har icke saknats exempel på att även husmödrar gjort uppfinningar som kunnat tekniskt exploateras och härigenom göras allmännyttiga.

Genom inrättandet av Svenska uppfinnarkontoret har denna typ av uppfinnare kunnat ges en god hjälp, både då det gällt stöd och vägledning i konstruktionsarbetet och då fråga varit om exploateringen av en uppfinning. Man kan emellertid ifrågasätta, om icke de uppfinnare, som syssla med förbättringsarbete i fråga om hushållsmaskiner och hushållsredskap, borde erhålla en extra uppmuntran, t. ex. genom någon form av uppfinnarpremier. Utformningen av bestämmelserna för och den löpande fördelningen av dessa premier borde kunna anförtros åt Svenska uppfinnarkontoret i samråd med Hemmens forskningsinstitut. Försöksvis under första året borde en summa av 5 000 kr. kunna räcka för ändamålet under nästkommande budgetår. Även om de summor, som kunde utdelas, ej skulle ha så stor betydelse i ekonomiskt hänseende, skulle premieformens hedrande karaktär dock kunna ge en god stimulans till fortsatt gagnande arbete, vilken torde vara särskilt betydelsefull för dessa enskilda uppfinnare, som arbeta utan stöd av företag eller institutioner.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen under tionde huvudtiteln Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet, utöver det föreslagna anslaget av 100 000 kr. måtte anvisa ett anslag å 5 000 kr. för premier till uppfinnare av tekniska hjälpmedel på hemhushållningens område.

Stockholm den 24 januari 1948.

Greta Möller.

Märta Boman.
